

TIJDSCHRIFT

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM

20^e Jaargang

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1912

Een legpenning van JAN VAN OVERSTEGE Vz.,

waardijn van de Munt te Dordrecht.

Professor VAN DER CHIJS vermeldt in zijn werk „*De Munten der voormalige Graafschappen Holland en Zeeland*”, op pag. 475 de opening van de muntbus op 27 April 1485, waarbij voor het eerst wordt melding gemaakt van JAN VAN OVERSTEGE VASTAERTZOEN, als „waerdein” van de Munt te Dordrecht

Ook bij de opening van de Dordsche Muntbus te 's-Gravenhage op 25 Augustus 1486 fungeert JAN VAN OVERSTEGE als „waerdein” Uit een afschrift van eene rekening, — zie VAN DER CHIJS pag. 499 —, blijkt, dat JAN VASTAERTZ, dus onze „waerdein”, volgens brieven van de rekenkamer te 's-Gravenhage van 8 Augustus 1488 daarheen is gereisd om te confereeren „in zake de munte”.

Dit ter inleiding van den persoon van JAN VAN OVERSTEGE, van welken „waerdein” ik zoo gelukkig ben een legpenning te kunnen beschrijven, die tot nu toe geheel onbekend was.

De voorzijde heeft een gehelmd wapenschild met drie langstaartige vogels, met een molenijzer in het midden en tot omschrift: IET * P * IET * GARDE * DE * LA * MON * DE * hO

Kz. De initialen I M verbonden door een „lac d'amour” en het omschrift: † DE V * TENE * MADATA * EIVS * OBSERVA

Volgens RIETSTAP voeren de van OVERSTEGE's „d'argent à trois oiseaux de sable à l'écusson d'or en abime chargé d'un rencontre de boeuf de gueules". Er was dus eenig verschil tusschen het wapen op den jeton en de beschrijving van RIETSTAP.

Ik wendde mij daarom tot den heer archivaris van Dordrecht om inlichting, die mij welwillend werd gegeven. De heer archivaris VAN DALEN schreef mij: „Volgens de „zegels, die aan schepenbrieven hangen, o.a. een van 1491 „September 13, voerde JAN VAN OVERSTEGE VASTAERT-„ZOEN, drie langstaartige vogels (fasanten ?) met een molen-„ijzer in 't midden: zijn wapen komt alzoo geheel overeen „met het door U beschrevene; de kleuren zijn onbekend".

JAN VAN OVERSTEGE woonde aan de Voorstraat. Hij was „waerdein" van de Munt en meermalen schepen van Dordrecht 1489-'90, 1497-'98, 1503-'04, 1507-'08. (Zie BALEN). Vóór 31 Januari 1512 was hij overleden. In een akte van 17 Januari 1501 wordt hij vermeld als *oude vader* van NEELTGEN VASTAERTS VAN OVERSTEGHE, onmondighe natuurlicke dochter by PIETERGEN AERT HOENENDZ., vrouw van WIJNRICK die Scipman. De naam zijner vrouw komt in de eenige bron, het aktenboek 1468-1532 niet voor.

Dit laatste in antwoord op mijn vraag of de naam zijner vrouw ook bekend was, omdat ik veronderstel, dat die jeton is geslagen ter gelegenheid van zijn huwelijk, (daar de I waarschijnlijk als initiaal van „JAN") verbonden is door een snoer met Ω .

Tot nu toe was er geen legpenning bekend van een der officieren der Hollandsche Munt, wel voor de Munt in 't algemeen, met het omschrift: „Jettour pour les Messieurs de la Monnaie de Hollande". DUGNOLLE 398, 399, doch geen met den naam van een der verschillende dignitarissen. Onze legpenning is daarom merkwaardig, dat dezelve thans den naam van den „waerdein" vermeldt. In een door VAN DER CHIJS aangehaald stuk van 1487 wordt ook gesproken van

legpenningen, welke voor de officieren van de Munt en van de rekenkamer zijn gemaakt, zonder evénwel daarvan eene nadere beschrijving te geven.

Garde des Monnaies is ook thans nog Muntwaardijn, het is de ambtenaar, die toezicht houdt op de muntwerkzaamheden en waakt voor de rechten van den muntheer. Uit eene aanhaling bij VAN DER CHIJS 1) betreffende een der voorgangers van onzen Waerdein, DIERC OEM, waerdein in 1435, blijkt dat Garde zonder meer toen de benaming was. „La copie de la dite commission dudit Garde est cy rendue la quelle fu donnée le VII de Juillet IIIIC XXXV et contient qu'il aura de ses gaiges C des meilleurs florins d'or, que l'on forgera en la dite monnoie pour an et deux francs pour chacun jour qu'il sera hors de son hostel pour la cause de la dite monnoie.

Onder franken moet men niet verstaan de tegenwoordige munt, maar de Cavalier ofte wel gouden rider van FILIPS DEN GOEDE, die ook wel franc à cheval werd genaamd.

J. SCHULMAN.

---

1) VAN DER CHIJS. *De munten van Holland en Zeeland*, blz. 404.